

ТАРАН Вадим Сергійович

здобувач вищої освіти 3 курсу юридичного факультету Національного
університету біоресурсів і природокористування України

ПАНЬКОВА Лілія Олександрівна

науковий керівник, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, Україна)

ПРО ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВИКЛЮЧНОЇ (МОРСЬКОЇ) ЕКОНОМІЧНОЇ ЗОНИ

Виключна (морська) економічна зона (В(М)ЕЗ) України є важливим компонентом державного суверенітету та економічного потенціалу країни. Її правовий режим визначається міжнародним та національним законодавством, встановлюючи особливі умови для здійснення різноманітних видів господарської діяльності. Розгляд правового режиму В(М)ЕЗ крізь призму господарського права дозволяє ідентифікувати специфіку правового регулювання економічних відносин, що виникають у цьому морському просторі, та значення цього режиму для національної економіки.

Правові основи визначення та режиму В(М)ЕЗ.

Визначення В(М)ЕЗ як окремого морського простору стало результатом розвитку міжнародного морського права. Ключовим документом є Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10 грудня 1982 року (КОНМП 1982), яка визначає В(М)ЕЗ як район за межами територіального моря, прилеглий до нього, не більше ніж на 200 морських миль від вихідних ліній, де прибережна держава здійснює суверенні права з розвідки, розробки, збереження та управління ресурсами, а також виробництва енергії з води, течій і вітру [1, ст. 55–56].

На національному рівні правовий статус В(М)ЕЗ України закріплено Законом України «Про виключну (морську) економічну зону України» від 16 травня 1995 року № 162/95-ВР, який деталізує географічні межі зони, права та обов'язки України й іноземних суб'єктів у В(М)ЕЗ [2, ст. 1–2].

Господарсько-правове забезпечення реалізації суверенних прав.

1. Використання біологічних ресурсів. Україна управляє рибними запасами, встановлюючи загальні допустимі вилови та квоти, ліцензує промислове рибальство і надає доступ іноземним операторам до надлишку ресурсів на підставі угод [2, ст. 9–10].

2. Розробка небіологічних ресурсів. Суверенні права на мінерали на дні та в надрах В(М)ЕЗ реалізуються відповідно до Закону України «Про надра» від 27 липня 1994 року № 132/94-ВР через спеціальні дозволи, технологічні вимоги та екологічні гарантії [3, ст. 15–16].

3. Штучні острови та установки. Юрисдикція України поширюється на створення та експлуатацію штучних островів, морських платформ і вітрових установок за правилами, що регулюють будівництво, експлуатацію, безпеку та відповідальність за шкоду [1, ст. 60; 2, ст. 12].

4. Захист морського середовища. Україна має право запобігати та контролювати забруднення морського середовища з усіх джерел відповідно до КОНМП 1982 та національного законодавства [1, ст. 207–210]. Господарські суб'єкти зобов'язані дотримуватися встановлених екостандартів.

Виклики та значення для господарського права.

Ефективна реалізація господарських прав у В(М)ЕЗ потребує сильних механізмів контролю та адаптивного законодавства. Основні виклики: протидія незаконному видобутку ресурсів, інтеграція нових технологій та розвиток довірливих відносин з іноземними партнерами.

Правовий режим В(М)ЕЗ України, базований на нормах міжнародного та національного права, створює правову основу для сталого використання морських ресурсів, розвитку інфраструктури і захисту навколишнього середовища. Подальше вдосконалення господарсько-правових механізмів є ключовим для зміцнення економіки та національної безпеки.

Список використаних джерел:

Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права : від 10.12.1982. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=00O5WDC64C> (дата звернення: 11.05.2024).

Про виключну (морську) економічну зону України : Закон України від 16.05.1995 № 162/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 11.05.2024).

Кодекс України "Про надра" : від 27.07.1994 № 132/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-> (дата звернення: 11.05.2024).

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Юридичний факультет
Кафедра цивільного та господарського права

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 127 річниці заснування Національного університету біоресурсів
і природокористування України
(м. Київ, 15 травня 2025 р.)

Київ 2025

За зміст та якість матеріалів відповідальними є автори публікацій.

Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції: тези доповідей учасників III Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 127-річниці заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, 15 травня 2025 року.) / За заг. ред. проф. О.Ю. Піддубного. Київ, 2025. 234 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей, присвячених дослідженню актуальних питань у сфері приватного права в Україні та перспектив його розвитку і вдосконалення в контексті євроінтеграції.

Розраховано на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів наукового ступеню, а також суддів, адвокатів та практикуючих юристів, спеціалістів у сфері приватного права.